

WHAT CAN I DO IF I AM NOT MARRIED TO MY
ABUSER?

KO E HA TEU FAI 'O KA 'OKU 'IKAI TE U MALI
KI HOKU NGAOHI KOVIA?

Ko e fanau ta'e mali si'i hifo he ta'u 21 kae
ngaohi kovi'i 'e he'enau matu'a 'oku Sitiseni 'Amelika
pe LPR Nofo Fonua Fakalao, matu'a 'oku ngofua ke tali
'e he VAWA (LAO KI HE NGAOHI KOVIA 'O
FAFINE). Matu'a 'ae fanau ngaohi kovi'i ni 'oku
ngofua pe ke tokoni'i 'e he VAWA.

DO I NEED TO SEE AN IMMIGRATION
ATTORNEY?

'OKU FIEMA'U KEU SIO KI HA LOEA
FAKA'IMIKULEISINI?

'Oua na'a ke 'alu ki he 'Imikuleisini ta'e te ke
fua talanoa ki ha loea. Kapau 'oku 'ikai ke lava 'o
totongi ha loea, fetu'utaki ki he 'apinfo'anga malu
mei he fakamalohi, kautaha tokoni fakalao, pe ko e Na
Loio ke kumi ha loea te ne lava ke tokoni kia koe 'aki
ha totongi ma'ama'a pe ta'e totongi foki.

"This project was supported by Award No. #98-
VA-GX-0015, awarded by the Office for Victims
of Crime, Office of Justice Programs, U.S.
Department of Justice through the State of
Hawaii Department of the Attorney General and
Honolulu Department of the Prosecuting
Attorney, Victim Witness Kokua Services."

PLEASE FEEL FREE TO REPRODUCE AS NEEDED!
KATAKI 'OKU NGOFUA KE TOE HIKI 'O KA 'OKU
TOE FIEMA'U!

TONGAN

What Can I Do If I Am An Immigrant In An Abusive Marriage?

Ko e Ha Teu Fai 'Oka Ko
Ha Muli Mai Au 'I Ha
Nofomali Ngaohi Kovia?

Hawaii Immigrant Justice Center
(formerly Na Loio)

P.O. Box 3950
Honolulu, HI 96812

Phone: (808) 536-8826
Fax: (808) 537-4644
Toll-Free for Neighbor Islands:
1-877-208-8828

Rev. 07/01

**WHAT IS DOMESTIC VIOLENCE?
KO E HA 'AE FAKAMALOHI FAKAE'API?**

Ko e fakamalohi fakae'api 'oku hoko ia he va 'o ha kakai femaheni'aki: pe ko e husapaniti mo e uaifi, kaume'a 'oe tangata pe fefine, fakatangata mo e fakafafine, ngaahi kainga matu'o tu'a mo 'enua fanau. Ko e fua 'oe fakamalohi ni 'oku fa'a hoko ai ha lavea 'oe sino hoko ai foki mo e tohotoho, fakamanamana, fevakovi'aki pe ongo'i felotokovi'aki.

**WHAT CAN I DO IF I AM A VICTIM?
KO E HA TE U FAI 'O KA KO AU 'OKU HOKO KI
AI?**

- * Kapau 'oku ke ilifia, 'ave leva ho'o fanau pea mou o ki ha 'api hao kaume'a, pe ko ha 'api malu'i malu ma'ae kakai fefine 'oku ngaohi kovi'i.
- * Kapau 'oku ke lavea, 'alu leva ki he toketa'.
- * Ta ki he polisi. Ko e fakamalohi 'oku tapui fakalao.
- * Ma'u ha tohi ke tapui 'ae tokotaha fakamalohi ke 'oua 'e toe fetu'utaki atu, 'ohofi, tohotoho'i pe toe telefoni atu, kia koe, ho'o fanau, pea moe kau memipa kehe ho famili.
- * Kapau 'oku ke 'ilo 'oku 'i ai ha'o palopalema faka'imikuleisini, ta ki ha loa faka'imikuleisini ki ha fakahinohino. Kapau he'ikai te ke lava ke totongi ha taha, te ke lava pe ke ta ki he Na Loio ki ha tokoni.

**WHAT ARE MY RIGHTS IF I AM AN
IMMIGRANT MARRIED TO AN ABUSIVE UNITED
STATES CITIZEN OR PERMANENT RESIDENT?
KO E HA 'A 'E KU NGA'HI TOTONU KAPAU KO E
MULI AU 'OKU MALI KI HA TOKOTAHA
FAKAMALOHI KA 'OKU SITISENI 'AMELIKA PE
NOFO FONUA FAKALAO?**

Ko e tali ki he fehu'i ni 'e fai'aki ia pe 'oku ke Sitiseni 'Amelika pe Pule'anga 'Amelika, Nofo Fonua Fakalao, Nofo Fonua Tu'unga pe, Ta'e pepa pe ko ha toe 'uhinga Faka'imikuleisini makehe hange ko ha ngofua ha'u ako, pe ha'u 'eve'eva.

**WHAT CAN I DO IF I AM A UNITED STATES
CITIZEN OR NATIONAL?
KO E HA TEU FAI KAPAU 'OKU OU SITISENI
'AMELIKA PE FAKAPULE'ANGA 'AMELIKA?**

Kapau ko e Sitiseni 'Amelika pe Fakapule'anga 'Amelika (fa'ele'i 'i Ha'amo'a 'Amelika) te ke lava pe ke vete'i pe li'aki ho mali 'o ta'eilifia ki ha tautea Faka'imikuleisini. Koe vete 'oku 'ikai kau kovi ia ki ho tu'unga faka'imikuleisini.

**WHAT CAN I DO IF I AM A LAWFUL
PERMANENT RESIDENT?
KO E HA TEU FAI 'OKA OKU OU NOFO FONUA
FAKALAO PE?**

Kapau 'oku ke Nofo Fakalao LPR, te ke lava pe ke vete'i pe li'aki ho mali 'o ta'e ha 'ilifia ki ha tautea faka'imikuleisini. 'E fiema'u ke ke tauhi 'ae 'u pepa 'oku 'asi ai pea mo fakamo'oni'i 'oku mo mali mo'oni pea fakamo'oni'i ai 'a hono ngaohi kovi'i koe 'o kapau te ke fie Sitiseni 'amuiange ha taimi.

**WHAT CAN I DO IF I AM A CONDITIONAL
PERMANENT RESIDENT?
KO E HA TEU FAI 'O KA KO HA'AKU NOFO
FONUA FAKALAO TU'UNGA PE?**

Kapau ko ha'o Nofo Fonua Tu'unga pe, CPR 'oku 'ikai totonu ke ke kei nofo mali ai pe mo ho mali fakamalohi. Te ke kei lava pe ke Nofo Fonua Fakalao LPR neongo pe te ke vete'i pe mavae mo ho mali. Kapau 'oku ke kei nofo mo ho mali fakamalohi, 'oku 'ikai te ke kei fiema'u 'e koe 'a 'ene tokoni ke ma'u ai ho'o pepa Nofo Fonua Fakalao LPR.

Ke ma'u ho'o pepa Nofo Fonua Fakalao LPR, kuopau ke ke faile 'ae Foomu 1-751, mo e 'Imikuleisini 'i he 'aho 'e 90 kimu'a pea ta'e'aonga 'ae tau 2 ho'o kaati. Kapau kuo ke 'osi vete'i ho mali, te ke toe lava pe 'o faile 'ae Foomu 1-751 'i he vave taha hili pe 'osi ho'o vete.

Kapau 'oku ke faile 'ae Foomu 1-751 'o ta'ekau ai 'ae tangata fakamalohi, kuopau ke ke faile 'i ha taha 'oe ngaahi me'a ni:

- Ko e mali ni na'e fakahoko ia 'i he founa lelei, ka kuo fakata'e'aonga'i 'i he 'uhinga lelei, pe.
- Ko e mali ni na'e fakahoko ia 'i he founa lelei, ka kuo u hoko ko e tokotaha fakamalohi'i fakae'api, pe ko e fu'u loto feva kovi'aki 'aupito, pe.
- 'E matu'aki fu'u faingata'a' kiate koe ke foki ki he fonua na'a ke tupu hake ai.

**WHAT CAN I DO IF I AM UNDOCUMENTED OR
HAVE SOME OTHER IMMIGRATION STATUS?
KO E HA TEU FAI 'O KA 'OKU OU TA'EPEPA PE
KO HA TOE TU'UNGA FAKA'IMIKULEISINI
KEHE?**

Kapau 'oku ke ta'epepa pe ko ha toe tu'unga faka'imikuleisini kehe, hange ko ha ha'u ako me ha fonua muli pe ha'u 'eve'eva, pea ngaohi kovi'i koe 'e ho mali ka 'oku Sitiseni 'Amelika ia pe mali Nofo Fonua Fakalao LPR, te ke lava pe ke ma'u ho'o pepa Nofo Fonua Fakalao LPR 'o ta'ekau ai ho mali fakamalohi pea hange ko e Kupu'i Lao ki hono ngaohi kovi'i 'o Fafine (VAWA). Fakakatoa, te ke lava 'o kau ai VAWA ke ke fakamo'oni'i katoa eni:

- * Ko koe mo ho mali fakamalohi na'a mo mali mo'oni pe na'a ke vete'i ho mali fakamalohi he hili pe tau 'e 2 koe'uhi ko 'ene tamali mo 'ene fu'u anga fulukivanu, pea.
- * Ko koe na'a ke hoko ke ne ngaohi kovi'i fakae'api pe koe fu'u matu'aki anga fulukivanu.

Kapau 'oku 'i ai ha'o fanau 'oku nau ta'e sitiseni 'Amelika pe LPRs Nofo Fonua Fakalao, te nau lava pe ke kau 'i hono faile ho'o VAWA Kupu'i Lao ki hono Ngaohi Kovi'i 'o Fafine, pe 'okapau na'a nau kau mo kinautolu 'i hono ngaohi kovi'i, 'e lava ke nau faile pe ha'a nau VAWA 'a nautolu. Ko 'ene tali pe 'a ho'o faile VAWA kuo lava leva 'ae konga 'uluaki 'oe sitepu ke ke hoko 'o Nofo Fonua Fakalao LPR.